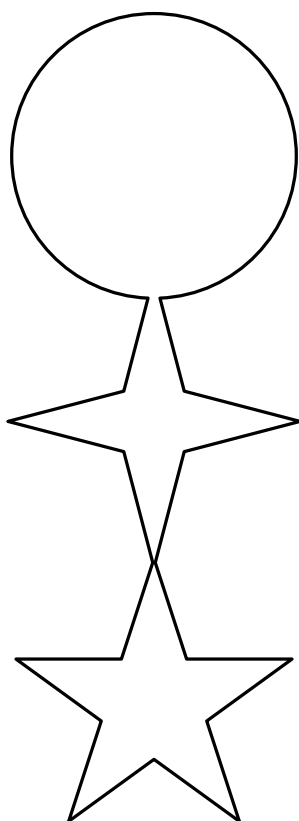


Delegátův průvodce UNEA

Pavla Hrabcová
pavla.hrabcova@amo.cz



AMO.CZ



ÚVODNÍ SLOVO

Vážené delegátky, vážení delegáti,
před sebou máte *Delegátova průvodce UNEA*,
který vás postupně zasvětil do základních informací
ohledně OSN, Programu OSN pro životní prostředí
(UNEP) a Environmentálního shromáždění OSN. V
neposlední řadě vám prozradí něco málo z toho,
na co se můžete letos těšit na vámi simulované
UNEA Pražského studentského summitu.

Čeká vás náročná práce diplomatů, která si
vyžaduje pevné nervy, poutavý projev i umění
kompromisu. Sami zjistíte, že krize spojené s
životním prostředím často stojí za největšími
problémy dnešního světa a že jejich úspěšná
řešení vyžadují stejně, ba i více diplomatických
schopností, úsilí i štěstí.

Věříme, že informace z tohoto dokumentu vás
vybaví potřebnými znalostmi o fungování reálné
i summitů UNEA. Přejeme vám mnoho úspěchů
při jednáních a doufáme, že pro vás účast na
tomto projektu bude nejen skvělou zkušeností,
ale i nezapomenutelným životním zážitkem. Na
viděnou v UNEA.

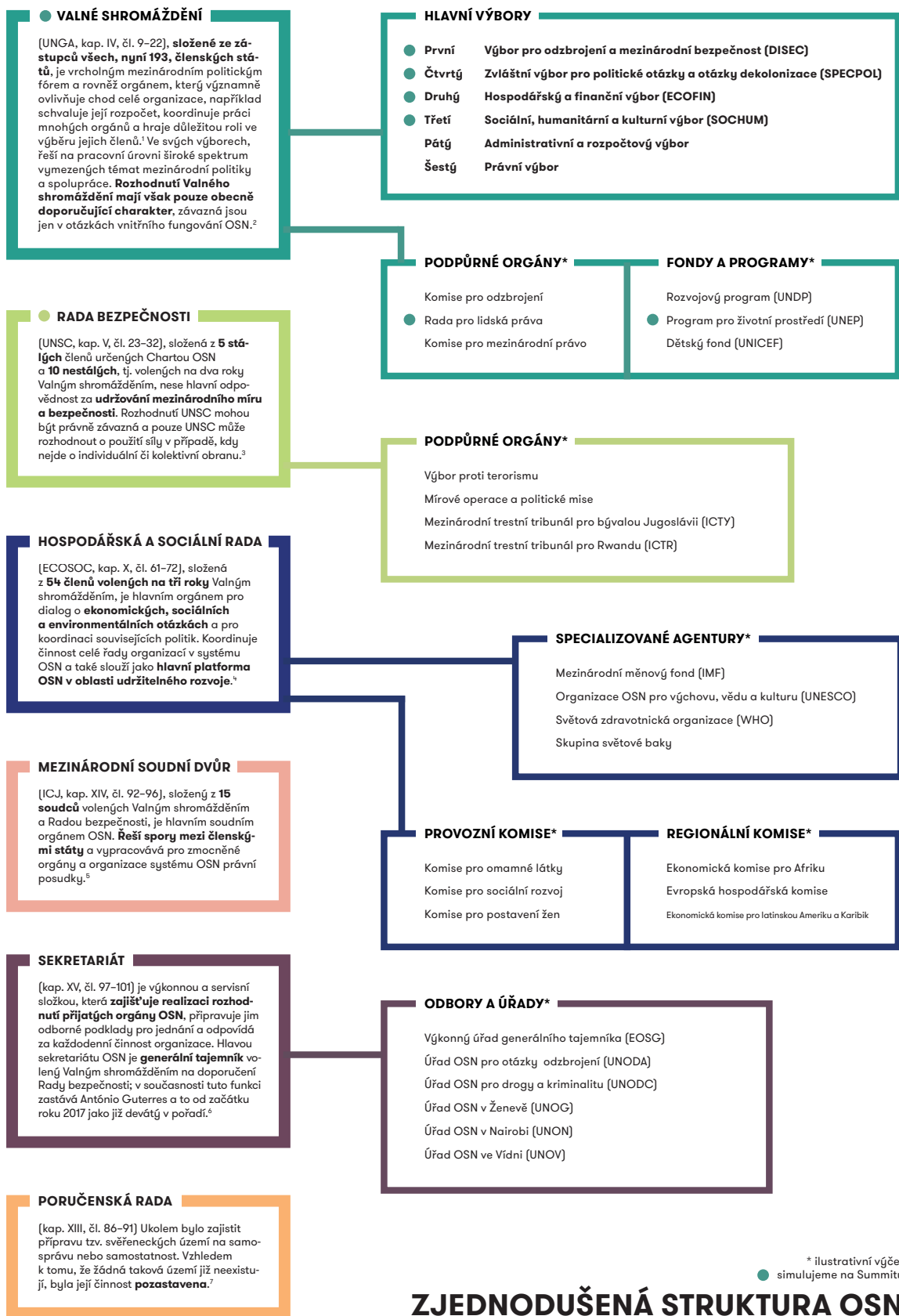
Vaše předsednictvo,
*Pavla Hrabcová, Václav Janáč, Jan Venc, Lucie
Taterová a Vojtěch Obuškevič*

1 ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ

Organizace spojených národů (OSN) vznikla v roce 1945 v San Franciscu a navázala na činnosti předválečné Společnosti národů. Jedná se o nejvýznamnější světovou mezinárodní organizaci, jejímž cílem je udržovat mezinárodní mír a bezpečnost, rozvíjet přátelské vztahy mezi národy, podporovat lidská práva a usilovat o mezinárodní spolupráci při řešení globálních otázek a problémů.¹ Od začátku nového tisíciletí je činnost organizace namířena také na podporu světového rozvoje a plnění nejprve *Rozvojových cílů tisíci-*

letí a následně od roku 2015 *Agendy 2030* a *Cílů udržitelného rozvoje*.²

Základním dokumentem Organizace spojených národů je *Charta OSN*,³ která upravuje cíle a zásady (kap. I, čl. 1–2), členství (kap. II, čl. 3–6), strukturu a fungování organizace. Svou činnost OSN vykonává zejména skrze šest hlavních orgánů ustanovených v *Chartě OSN* (kap. III, čl. 7),⁴ z nichž každý má svou důležitou roli při naplňování jejích cílů.



1 UNGA: Functions and powers of the General Assembly. United Nations [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/ga/about/background.shtml>
 2 Are UN resolutions binding? United Nations [online]. [cit. 2018-08-06]. Dostupné z: <http://ask.un.org/faq/15010>
 3 United Nations Security Council. United Nations [online]. [cit. 2018-08-06]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sc/>
 4 ECOSOC: About Us. United Nations [online]. [cit. 2018-08-06]. Dostupné z: <https://www.un.org/ecosoc/en/about-us>
 5 The Court. International Court of Justice [online]. [cit. 2018-08-06]. Dostupné z: <http://www.icj-ij.org/en/court>
 6 About UN: Secretariat. United Nations [online]. [cit. 2018-08-06]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sections/about-un/secretariat/index.html>
 7 The United Nations and Decolonization: Trusteeship Council. United Nations [online]. [cit. 2018-08-06]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/decolonization/trusteeship.shtml>

2 PROGRAM OSN PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (UNEP)

Otázka ochrany životního prostředí se v posledních desetiletích dostala do popředí mezinárodních i národních politik a stala se jedním z určujících faktorů při jejich formování. V roce 1972 Valné shromáždění OSN svolalo do Stockholmu Konferenci o lidském životním prostředí (UN Conference on the Human Environment), která se stala skutečným milníkem na poli této agendy. Nejenže ochranu životního prostředí prohlásila za významný problém, který má vliv na blahobyt obyvatel planety, ale jejím hlavním výstupem bylo zejména vytvoření speciálního orgánu OSN, jehož agenda se měla zabývat právě environmentální politikou. Tento orgán se nazývá *Program OSN pro životní prostředí* (United Nations Environment Programme, dále UNEP) a sídlí v keňském hlavním městě Nairobi, v jednom ze čtyř sídel OSN.⁸

UNEP je program zabývající se širokou škálou aktivit: vědeckou činností, přípravou politik a jednotlivých opatření, šířením osvědčených postupů mezi státy nebo pomocí ohroženým státům. Mezi jeho úspěchy patří mj. podpora využití solární energie formou půjček, koordinace spolupráce při ochraně tzv. ozonové vrstvy a následná *Vídeňská úmluva pro ochranu ozonové vrstvy* z roku 1985, jejíž prováděcí protokol – *Montrealský protokol o látkách poškozujících ozonovou vrstvu* – podepsány 196 státy světa, zakázal produkci a používání téměř 100 chemických látek.⁹

Tematicky lze činnost UNEP rozdělit do následujících šesti oblastí:

- » *Změna klimatu*: V rámci této oblasti jsou realizovány kroky, které mají na jednu stranu za cíl zabránit klimatickým změnám a na stranu druhou se jim přizpůsobovat. Nejvýznamnější je iniciativa, jež usiluje o omezení odlesňování a degradaci lesních ekosystémů. Dále do této kategorie spadá například podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku zaváděním modernějších technologií.¹⁰

- » *Přírodní katastrofy a konflikty*: Do této kategorie spadá zejména pomoc zemím, které jsou postiženy přírodní katastrofou nebo se obtížně vyrovnávají s následky válečných konfliktů. Podpora spočívá nejen v okamžité pomoci, ale i v plánování rekonstrukce poškozených oblastí. UNEP tak působí např. na Haiti, v Afghánistánu a v řadě afrických zemí.¹¹
- » *Škodlivé látky*: Společnost produkuje mnoho chemických látek, které mají negativní dopady na lidské zdraví a životní prostředí. Cílem UNEP je vliv těchto látek minimalizovat. Za tímto účelem provádí vědecký výzkum, pomáhá vládám vyvíjet zákonná opatření a kontrolní mechanismy nebo monitoruje a hodnotí pokroky jednotlivých států.¹²
- » *Účinnost zdrojů*: Další oblastí, ve které se UNEP angažuje, je přechod na zelenou ekonomiku. Taková ekonomika se vyznačuje mimo jiné udržitelnou výrobou a spotřebou. UNEP se snaží podporovat „zelené“ investice, snižovat množství odpadu a surovinovou náročnost produkce a celkově rozvíjet udržitelný životní styl obyvatel planety.¹³
- » *Management ekosystémů*: UNEP poskytuje podporu státům, v nichž se nacházejí systémově důležité a zároveň ohrožené ekosystémy. Díky své vědecké činnosti dokáže poskytovat i vyvíjet metodologii a realizovat pilotní projekty směřující k ochraně a zachování těchto ekosystémů.¹⁴
- » *Environmentální správa*: Kromě pomoci při ochraně konkrétních ekosystémů se UNEP zaměřuje i na vytváření komplexních politik, které pomáhají zlepšovat životní prostředí. Cílem je podpora zákonů, norem a standardů, určování globální agendy a zapojování všech zainteresovaných stran do rozhodování.¹⁵

3 ENVIRONMENTÁLNÍ SHROMÁŽDĚNÍ OSN (UNEA)

Nejvyšším orgánem UNEP je *Environmentální shromáždění OSN* (United Nations Environment Assembly, dále UNEA), jež plní roli globální autority mezinárodní správy životního prostředí. Setkání UNEA se poprvé uskutečnilo v roce 2014 poté, co se členské státy OSN na

konferenci v Riu de Janeiru s názvem *Budoucnost, kterou chceme* (Future We Want) dohodly na posílení role UNEP v rámci mezinárodní správy životního prostředí. UNEA tak nahradila do té doby každoročně zasedající Řídící radu UNEP a Globální fórum ministrů životního prostředí.¹⁶

Shromáždění se koná každé dva roky v sídle UNEP v keňském Nairobi, kam se sjíždí ministři životního prostředí z celého světa, aby se společně věnovali nejpalčivějším problémům globálního ekosystému. Členství je zde univerzální, to znamená, že se jednání může zúčastnit každý ze 193 států OSN. Zatím proběhla čtyři setkání UNEA, a to v letech 2014, 2016, 2017 a 2019.

3.1 Vnitřní struktura UNEA

UNEA se vnitřně člení na „byro“ vedené předsedou UNEA a na Výbor stálých představitelů. Oba orgány fungují v průběhu celého roku. *Byro*⁵ sestává z osoby prezidenta (předsedy) a 10 viceprezidentů (tedy místopředsedů), kteří jsou vybíráni z řad ministrů životního prostředí na 2 roky a jejichž členství v této skupině pravidelně rotuje na základě geografického klíče.⁶ *Výbor stálých představitelů* je mezivládní těleso, jež se schází na pravidelných schůzích každého čtvrt roku ve svém sídle v Nairobi a jež je složeno z akreditovaných zástupců států při UNEP. Přípravuje materiály, dokumenty (včetně návrhů rezolucí) a jednotlivé body programu pro plénum UNEA. Výbor taktéž vykonává kontrolu nad implementací jednotlivých rozhodnutí.

Zasedání UNEA trvá pět dní a účastní se jej více než 1000 politiků, diplomatů a dalších osob. Během shromáždění probíhají zasedání celého pléna, nejvyšších představitelů států i samostatných pracovních skupin řešících jednotlivé problémy. Nejdůležitější platformou UNEA v rámci jednání je *Zasedání celého pléna* (Committee of the Whole) s univerzální účastí, při kterém delegáti diskutují nad podobou rezolucí, rozhodnutí a dalších dokumentů. Všechny dokumenty jsou pak schvalovány také na *Plenárním zasedání ministrů* (Ministerial Plenary).

Během zasedání UNEA se konají také setkání stakeholderů (zainteresovaných skupin) a početné doprovodné akce, např. technologické Expo. Samotnému shromáždění předchází také *Světové fórum hlavních skupin a stakeholderů* (Global Major Groups

and Stakeholders Forum), na němž se setkávají zástupci regionálních samospráv, nevládních organizací, soukromého sektoru a dalších zájmových skupin, aby koordinovali své příspěvky do otevřeného zasedání Výboru stálých představitelů i samotného shromáždění. Fórum tak umožňuje občanské společnosti podílet se na rozhodnutích UNEA.

3.2 Výstupy z jednání

Během jednání se nejprve řeší předchozí závazky a stav plnění a hospodaření, následně se jedná o nové agendě. Výsledkem shromáždění je vícero schválených *rezolucí* týkajících se široké škály environmentálních problémů i programového a finančního plánu UNEP na další roky.

UNEA schvaluje také *ministerské deklarace* (Ministerial Declaration), které jsou společným prohlášením zástupců jednotlivých členských států. Během každého shromáždění vzniká jedna deklarace týkající se ústředního tématu daného UNEA, v níž zástupci států vysvětlují globální význam tématu a vyjadřují svůj úmysl problém řešit. Deklaraci předchází *zpráva* (Report) výkonného ředitele připravovaná na dané téma v průběhu roku, která má seznámit stakeholdery s jeho významem.

Rezoluce jsou právně nezávazné a jsou schvalovány v souladu s jednacím řádem, který je přijat na začátku každého jednání pléna UNEA. Oficiálně se rozhoduje na základě prosté většiny hlasů,⁷ nicméně vzhledem k nezávaznosti rezolucí panuje, tak jako v jiných orgánech OSN, snaha o konsensuální rozhodnutí, tedy o naprostou shodu. Z toho důvodu se jednání často protáhnou až do noci.

Právě takového zasedání UNEA se ve zjednodušené podobě budete moci v tomto roce zúčastnit. Stejně jako ve skutečné UNEA vás čeká schvalování rezolucí k vybraným tématům. Zatímco však v reálné UNEA jsou návrhy dokumentů připraveny již před konferencí, na Summitu je všechno na vás.

4 SUMMIT A UNEA

V letošním simulovaném Environmentálním shromáždění OSN bude zasedat přes 40 středoškolských zástupců jednotlivých zemí a vysokoškolských pozorovatelů vystupujících za mezinárodní, vládní i nevládní organizace akreditované pro jednání na UNEA.

V průběhu roku se na celkově 5 *přípravných setkáních* budeme zabývat takovými tématy, jež vám

přiblíží nejen důležité environmentální problémy, ale která mají přesah třeba i do lidskoprávních otázek. Jelikož však diplomatická jednání nejsou jen o vědomostech, ale i o vyjednávání a rétorice, bude nemalá část našeho společného programu věnována umění argumentace, přednášení projevů, spolupráci v týmu či práci s odbornými zdroji.

Během jednání námi simulovaného Environmentálního shromáždění budeme pracovat se dvěma typy dokumentů. Jsou jimi rezoluce, tedy výstupy z jednání, jež vyjadřují názor a vůli Shromáždění, a rozhodnutí, která upravují samotné fungování UNEA, např. jednací řád nebo její vnitřní pravidla.

Vrcholem celého ročníku bude závěrečná konference, na které budete diskutovat, přesvědčovat a vy-







jednat tak, aby právě vaše cíle byly naplněny. Budete mít možnost využít dovednosti, které v průběhu ročníku získáte, a především prožijete neopakovatelný zážitek. Minulé ročníky jsou toho důkazem a jsme přesvědčeni, že ten letošní nebude žádnou výjimkou.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- 1 About UN: Overview. United Nations [online]. [cit. 2018-08-06]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sections/about-un/overview/index.html>
- 2 What We Do: Promote Sustainable Development. United Nations [online]. [cit. 2018-08-06]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sections/what-we-do/promote-sustainabledevelopment/index.html>
- 3 Charter of the United Nations. United Nations [online]. [cit. 2018-08-06]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/charter-united-nations/index.html>
- 4 About UN: Main Organs. United Nations [online]. [cit. 2018-08-06]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sections/about-un/main-organs/index.html>
- 5 Orgány UNEP. Ministerstvo životního prostředí ČR [online]. [cit. 2018-08-24]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/organy_unep
- 6 UN Environment Assembly and Governing Council. UNEP [online]. [cit. 2018-07-28]. Dostupné z: <http://web.unep.org/environmentassembly/node/40734>
- 7 Rules of Procedure of the United Nations Environment Assembly of the United Nations Environment Programme. UNEP [online]. [cit. 2018-07-28]. Dostupné z: <https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/14053/Revised%20RULES%20OF%20PROCEDURE.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- 8 UNITED NATIONS. Report of the United Nations Conference on the Human Environment [online]. Stockholm, 1972 [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <http://www.undocuments.net/aconf48-14r1.pdf>
- 9 The Montreal Protocol: triumph by treaty. UNEP [online]. [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <https://www.unenvironment.org/news-and-stories/story/montreal-protocol-triumph-treaty>
- 10 Climate Change. UNEP [online]. [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <http://www.unep.org/climatechange/>
- 11 Conflict & Distasters. UNEP [online]. [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <http://www.unep.org/disastersandconflicts/who-we-are/overview>
- 12 Chemicals & Waste. UNEP [online]. [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <http://www.unep.org/chemicalsandwaste/who-we-are/overview>
- 13 Resource Efficiency. UNEP [online]. [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <http://www.unep.org/resourceefficiency/who-we-are/overview>
- 14 Ecosystem Management. UNEP [online]. [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <http://www.unep.org/ecosystems/who-we-are/about-ecosystems>
- 15 Environmental Governance. UNEP [online]. [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: <http://www.unep.org/environmental-governance/who-we-are/overview>
- 16 Ministerstvo životního prostředí ČR. Orgány UNEP [online]. [cit. 2017-08-24]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/organy_unep

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání tří klíčových mezinárodních organizací – OSN, NATO a EU.

-  studentsummit.cz
-  summit@amo.cz
-  facebook.com/studentsummit
-  instagram.com/praguestudentsummit
-  twitter.com/studentsummit
-  youtube.com/studentsummit

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu avzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

Pavla Hrabcová

Autorka je spolupracovnicí Asociace pro mezinárodní otázky a členkou přípravného týmu Pražského studentského summitu.

<p>POŘADATEL</p>  <p>AMO.CZ</p>	<p>GENERÁLNÍ PARTNER</p>  <p>The Kellner Family Foundation</p>
<p>TOP PARTNEŘI</p>      	
<p>PARTNEŘI</p>            	
<p>MEDIÁLNÍ PARTNEŘI</p> <p>HOSPODÁŘSKÉ NOVINY RESPEKT</p>	

Autor: Pavla Hrabcová

Imprimatur: František Novotný, Pavla Hrabcová

Jazyková úprava: Tereza Novotná, Klára Kloučková

Sazba: Michaela Nováková

Grafická úprava: Jaroslav Kopřiva

**Vydala Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)
pro potřeby XXV. ročníku Pražského studentského
summitu.**

© AMO 2019

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

Žitná 27, 110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 813 460, e-mail: summit@amo.cz

IČ : 65 99 95 33

www.amo.cz

www.studentsummit.cz